

2.1.2019

KA/13089/07.01.01.03.01/2018

Kuntaliitto

Kuntaliiton esitys 28.9.2017 (KA/27317/07.01.01.03.01/2017) Kansallisarkistolle

Päätös varhaiskasvatuksen pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista ja niiden säilytysmuodosta

Kuntaliitto on 28.9.2017 päivätyllä viestillään pyytänyt Kansallisarkistolta päätöksen kuntien opetus- ja sivistystoimen asiakirjatietojen pysyvästä säilytyksestä.

Kansallisarkisto päätti valmistella kaksi päätöstä, joista toinen kattaa opetus- ja sivistystoimen (KA/27317/07.01.01.03.01/2017) ja toinen varhaiskasvatuksen (KA/13089/07.01.01.03.01/2018) asiakirjatietojen pysyvän säilyttämisen. Tämä päätös koskee jälkimmäistä.

Kansallisarkiston aiemmat seulontapäätökset

Kansallisarkisto (30.9.1994 asti Valtionarkisto, 1.10.1994-31.12.2016 arkistolaitos) on antanut useita kunnallisia organisaatioita koskevia seulontapäätöksiä, joista varhaiskasvatuksen kannalta keskeisimmät ovat:

- Valtionarkiston vuoden 1989 toimialakohtaiset päätökset kunnallisten asiakirjojen hävittämisestä, osat 1-6. Varhaiskasvatusta koskee sarjan osa 5, Sosiaalihuollon ja holhoustoimen asiakirjat, kohta 1.4. Päivähoito ja lasten kodinhoidontuki, jossa päiväkot-, perhepäivä- ja erityispäivähoidossa olevan sekä leikkitoimintaan osallistuvan lapsen asiakirjoista todetaan: "Koskee mm. lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyviä asiakirjoja, kuten lapsen hoito- ja kuntoutussuunnitelmaa, terveystodistuksia sekä lapsesta saatuja ja annettuja lausuntoja. Säilytysaika on 6 vuotta hoidon päättymisestä, mutta pysyvästi säilytetään 8., 18., 28. päivänä syntyneiden asiakirjat".
- Arkistolaitoksen vuosina 2001-2013 tekemät päätökset kunnallisten asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä sisältyvät Kuntaliiton julkaisusarjaan *Kunnallisten asiakirjojen säilytysajat: määräykset ja suositukset*. Varhaiskasvatukseen liittyvä lähinnä opetustoimen säilytysaikasuositus osa 12, joka perustuu Kansallisarkiston päätökseen KA 321/43/03. Se mainitsee esiopetuksen (12.2.) kohdalla sivulla kahdeksan varhaiskasvatussuunnitelmat / yksilölliset esiopetussuunnitelmat. Kansallisarkisto on arvioinut nämä määräajan säilytettäväksi. Kuntaliiton säilytysaikasuositus on 10 vuotta. Varhaiskasvatuksen hallintoon sovelletaan julkaisusarjan osaa 1, Yleishallinto (AL:n päätös KA 158/43/01).
- Arkistolaitoksen päätös 22.8.2016 (AL/6411/07.01.01.03.01/2016) kunnallisten toimielinten ja julkista tehtävää hoitavien organisaatioiden toimielinten pysyvästi sähköisessä muodossa säilytettävistä pöytäkirjoista ja niiden liitteistä.

- Arkistolaitoksen päätös 12.9.2016 (AL/16465/07.01.01.03.02/2016) sähköisiin diaareihin ja asiankäsittelyjärjestelmiin sisältyvien rekisteröintitietojen ja pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyttämisestä sähköisessä muodossa.

Kansallisarkisto ei ole aikaisemmin tehnyt päätöstä nykymuotoisen varhaiskasvatuksen asiakirjatietojen pysyvästä säilytyksestä.

Kansallisarkiston päätös

Kansallisarkisto määrää arkistolain (831/1994) 8 ja 11 §:n nojalla tässä päätöksessä mainittujen asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä.

Varhaiskasvatuksen asiakirjatiedoista pysyvästi säilytetään seuraavat:

- **Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma** (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 22 §)
- **Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-asiakirja/asiakirjakokonaisuus liitteinen** (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 23 §). Päätös koskee myös esiopetuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esiopetuksen asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä päätetään valmisteilla olevassa opetustoimen seurantapäätöksessä.
- **Kaikki varhaiskasvatuksessa syntyvät, lasta koskevat lausunnot ja arvioinnit liitteinen. Sosiaali- ja terveydenhuollosta saapuvia lausuntoja ei säilytetä erikseen varhaiskasvatuksen asiakirjakokonaisuudessa, vaan ne arkistoidaan sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tehtävien yhteydessä ja niitä koskevien seurantapäätösten mukaisesti Kanta-arkistossa.**

Muut seurlontaesityksessä mainitut asiakirjatiedot säilytetään määrääjän.

Tähän päätökseen sisältyvien asiakirjatietojen pysyvää säilytysarvoa arvioitaessa on otettu huomioon arkistolaitoksen 17.12.2012 vahvistamat seurlontapoliittiset ja -strategiset tavoitteet (AL/21220/07.01.01.03.00/2012).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Tavoitetta toteutetaan paikallisilla varhaiskasvatussuunnitelmilla sekä viime kädessä lapsikohtaisilla suunnitelmilla. Lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma sisältää keskeisen tiedon lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Tiedon tuottavat yhteistyössä huoltajat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta, suunnitelmaa laadittaessa tulee huomioida myös lapsen mielipide. THL:n tilastoraportin mukaan vuonna 2017 varhaiskasvatukseen osallistui 71 % väestön 1-6-vuotiaista lapsista, joten aineiston kattavuus on hyvä. Varhaiskasvatussuunnitelma keskeisine liitteinen mahdollistaa lapsuuden tutkimuksen monien tieteenalojen näkökulmista. Näillä perusteilla edellä mainitut varhaiskasvatuksen asiakirjatiedot on säilytettävä pysyvästi merkittävänä yhteiskuntaa sekä yhteiskunnan ja kansalaisten vuorovaikutusta dokumentoivina aineistoina.

Kansallisarkisto on varhaiskasvatuksen asiakirjatietojen arvonmäärityksessä arvioinut henkilötietojen suojaa ja erityisesti henkilötietojen minimoinnin vaatimusta siten, että tutkimuksen ja muun käytön tarpeet edellyttävät päätöksessä mainittujen henkilötietojen pysyvää säilyttämistä. Minimointia on toteutettu esimerkiksi siten, että osa tiedoista on määrätty määrääjän säilytettäväksi. Kansallisarkiston

käyttämässä arvonnäärityksen ja seulonnan periaatteissa ja kriteereissä on huomioitu tiedon kulttuuriperintöarvo, henkilötietojen merkitys tutkimuksessa ja muussa käytössä sekä henkilötietojen suoja.

Tietosuoja-asetus mahdollistaa tietojen pitkäaikaisen säilyttämisen yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa. Kansallisarkisto on pysyvän säilytyksen päätöstä tehdessään arvioinut, että edellä kuvattuja yleisen edun mukaisia käyttötarkoituksia ei voida saavuttaa ilman kyseisten henkilötietoja sisältävien aineistojen säilyttämistä ja, että säilyttäminen on oikeasuhtainen tietosuojaperiaatteet huomioiden yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa. Kansallisarkisto on ottanut huomioon, että kyseiset aineistot koskevat osin lapsia ja sisältävät erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja. Näiden osalta tulee erityisen tarkkaan harkita, onko käsittely oikeasuhtaista tarkoituksiin nähden.

Tutkimusta ja muuta käyttöä suojaa Suomen perustuslakiin kirjattu sanan ja tieteen vapaus (Suomen perustuslaki 731/1999, 12 § ja 16 §). Pysyvään säilytykseen määrättyjen henkilötietojen käsittelyssä rekisterinpitäjän on otettava huomioon EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) ja kansallisen tietosuojalainsäädännön asettamat vaatimukset.

Päätöksen soveltaminen

Päätös koskee niitä asiakirjatietoja, jotka ovat muodostuneet 1.8.2017 alkaen. Kaikki digitaalisessa muodossa olevat pysyvään säilytykseen määrätty asiakirjatiedot säilytetään pysyvästi digitaalisessa muodossa, mikäli ne ovat pitkäaikais säilytykseen soveltuvassa muodossa tai ovat sellaiseen muotoon muunnettavissa. Pitkäaikais säilytykseen soveltuvien rekisteritietojen tulee olla XML-rakenteessa, ja asiakirjat PDF/A- tai TIFF-muotoisia. Kaikki tällaisesta järjestelmästä tulostetut paperimuodossa olevat asiakirjat ovat määräjän säilytettäviä.

Valtionarkiston 1.9.1989 antama päätös lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvien asiakirjojen otantataratkaisusta (8., 18. ja 28 päivinä syntyneiden tiedot) kumotaan digitaalisessa muodossa olevien, tässä päätöksessä pysyvään säilytykseen määrättyjen asiakirjatietojen osalta, jotka ovat muodostuneet 1.8.2017 alkaen.

Valtionarkiston 1.9.1989 antamaa päätöstä ja otantataratkaisua sovelletaan kuitenkin edelleen varhaiskasvatuksessa ennen 1.8.2017 muodostuneisiin aineistoihin sekä myös 1.8.2017 jälkeen muodostuneisiin analogisiin aineistoihin, mikäli vastaavia digitaalisia aineistoja ei ole tai digitaaliset aineistot eivät ole millään keinoin muunnettavissa pitkäaikais säilytykseen sopivaan muotoon.

Kuitenkin varhaiskasvatuksen järjestäjien vastuulle jää määrittellä vastaavtko analogisessa ja digitaalisessa muodossa olevat asiakirjatiedot toisiaan niin, että digitaalisessa muodossa olevilla tiedoilla voidaan korvata analogisessa muodossa olevat tiedot. Jos tiedot vastaavat toisiaan, on varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävänä päättää, missä vaiheessa se voi hävittää analogisessa muodossa olevat asiakirjat tarpeettomina.

Varhaiskasvatuksen hallinnon asiakirjoihin sovelletaan edelleen myös arkistolaitoksen päätöstä 3.9.2001, KA 158/43/01, joka on julkaistu vihkossa Kunnallisten asiakirjojen säilytysajat. Määräykset ja suositukset, osa 1, Yleishallinto.

Tätä päätöstä sovelletaan kunnan, kuntayhtymän sekä muun palvelujen tuottajan järjestämään varhaiskasvatukseen, jota annetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena. Palvelun järjestäjän on huolehdittava asiakirjatietojensa hyvän tiedonhallintatavan mukaisesta turvaamisesta ja varmistettava tietojen käytettävyys, luotettavuus ja todistusvoimaisuus myös tulevaisuudessa siten kuin laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) ja asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999) edellyttävät.

Sovelletut oikeusohjeet

Arkistolaki (831/1994) 1, 8, ja 11 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 21, 22 §

EU:n yleinen tietosuojalaki (2016/679) artiklat 5, 7, 9, ja 89

Pääjohtaja Jussi Nuorteva

Tutkimusjohtaja Päivi Happonen

Lisätietoja päätöksestä antaa Kansallisarkisto, 0295 533 7400, kirjaamo@arkisto.fi

Tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus

Liitteet Valitusosoitus
Ohje varhaiskasvatuksen pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista ja niiden säilytysmuodosta annetun päätöksen soveltamisesta
Perustelumuuisto